

Utbildningsinspektion i Norskolan och Slottsparksskolan, förskoleklass och grundskola årskurs 1–3

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Norskolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	142
Förskoleklass	38
Grundskola	107

Slottsparksskolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	158
Förskoleklass	44
Grundskola	121

Norskolan och Slottsparksskolan tillhör Näsbyarks rektorsområde. Båda skolorna omfattar skola med förskoleklass och årskurs 1-3 samt fritidshem. Skolornas elever och pedagogiska personal arbetar i arbetslag. Flertalet elever bor i skolornas närområden.

Delar av undervisningen på de båda skolorna är temainriktad och inspirerad av Bifrostmetoden (se s. 8).

Övriga skolor i rektorsområdet är Näsbyarksskolan med årskurs 4–9 och Näsbyviksskolan, vilken är en särskild undervisningsgrupp för elever i årskurs 2–6. Efter ett antal år med byten av rektor och otydlig övergripande planering av verksamheten, gjorde skolorna vid tiden för inspektionen, något de kallar en ”omstart”. Ett arbete med att skapa tydligare ledningsorganisation har påbörjats.

Genomförandet av inspektionen i Norskolan och Slottsparksskolan

Skolverket sände den 5 maj 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Norskolan har bestått av undervisningsråden Ingrid Åsgård och Monica Norberg. Besök i Norskolan genomfördes den 30 augusti 2004 och den 5–6 oktober i Slottsparksskolan.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Norskolan, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Norskolan och Slottsparksskolan genomfördes formella intervjuer med rektor och biträdande rektor, ett representativt och slumpvis urval av anställda, eleverna och föräldrarna. Även skolornas elevråd intervjuades. Under besöken fördes också samtal med andra elever, personal och föräldrar än de som formellt intervjuades. Inspektörerna besökte lektioner och var ute på skolgårdarna under raster.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

Vid inspektionen framkommer att de båda skolorna utgör en trygg miljö, där stämningen är uppmuntrande och öppen och att arbetsro råder. Lärare och fritidshemspersonal arbetar medvetet och strukturerat med värdegrundsfrågor och läroplanens skrivningar om förståelse och respekt för allas lika värde genomsyrar verksamheterna. Eleverna har tagit till sig vikten av att lyssna på andra och att respektera andras åsikter och känslor. Rektor uppger att man är särskilt nöjd med hur väl elever med olika etnisk och kulturell bakgrund på Norskolan fungerar tillsammans. Lärare som intervjuats uppger att eleverna har lätt för att samarbeta och att åldersblandat arbete under temaarbetet bidrar till ökad tolerans mellan eleverna.

Läroplanen för grundskolan föreskriver att undervisningen skall utveckla elevernas förmåga att ta ett personligt ansvar. Genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen och få välja kurser, ämnen, teman och aktiviteter, kan eleverna utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar. Elever i båda skolorna uppger för inspektörerna att de anser att det är viktigt att kunna påverka, och de har en stor tillit till att de vuxna på skolorna tar deras åsikter på allvar. Det finns klassråd och elevråd, och vid möten i dessa råd tar man främst upp frågor som gäller trivsel, samt frågor gällande den yttre och inre arbetsmiljön. Eleverna kan redogöra för frågor av den typen, som har fått sin lösning inom elevrådet.

När det gäller undervisningen och arbetssätten är eleverna på Norskolan och Slottsparksskolan mer tveksamma i fråga om sina möjligheter att påverka. De uppger att när det gäller arbetet i klassrummet är det oftast lärarna som bestämmer vad eleverna skall arbeta med och hur de skall arbeta.

Läroplanen beskriver hur skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Inspektörerna uppfattar att

eleverna i Slottsparksskolan och Norskolan är trygga och vänliga. De uppger att de tycker att det är roligt att gå i skolan. Elevernas nyfikenhet och fantasi tas särskilt tillvara vid temaarbetets brainstorming (se s. 8).

Vid samtal med elever framkommer att de förstår innebörden av kränkande behandling och att de inte tolererar sådan. De vet också vart de skall vända sig om de själva eller någon annan blir utsatt för mobbning eller annan kränkande behandling. Eleverna berättar om enskilda kränkningar längre tillbaka, men säger att de i dag känner sig trygga och att de inte tror att någon behöver vara rädd i skolan.

Eleverna är väl medvetna om de ordningsregler som gäller i skolorna samt vikten av att man följer dem. Skolorna har ingen inre eller yttre skadegörelse orsakad av elever.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolornas resultat när det gäller värdegrundsarbete, normer och värden är goda och att skolorna utgör en trygg miljö för eleverna.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Läroplanen beskriver att skolan ska beakta att kunskap kommer till uttryck i olika former såsom fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet. I Näsbyrads rektorsområde finns ingen dokumenterad strategi för hur skolorna följer upp och säkerställer att eleverna utvecklar de kunskapskvaliteter som läroplan och kursplaner föreskriver. I läroplanen finns mål att uppnå i slutet av det femte skolåret och i slutet av det nionde skolåret. Eftersom Norskolan och Slottsparksskolan endast omfattar förskoleklass till årskurs 3, beskriver lärarna att de gör lägesbedömningar i förhållande till de lokala mål man formulerat. I den kvalitetsredovisning som lämnats in för Näsbyrads rektorsområde nämns inget om hur väl eleverna i Norskolan och Slottsparksskolan når målen. Eleverna berättar att ett sätt att veta hur bra det går i skolan är att jämföra med andra elever, till exempel hur långt de hunnit arbeta i en viss bok.

I Näsbyrads rektorsområde finns det lokalt bearbetade mål att uppnå i alla ämnen och för varje årskurs. Dessa mål stämmer väl överens med nationella mål att sträva mot och mål att uppnå. Alla elever känner inte till målen, men de uppger att man talar om dem vid utvecklingssamtalen. Då formuleras också individuella mål. Inspektörerna bedömer att skolorna bör verka för att eleverna i högre grad blir medvetna om och förtrogna med målen i ämnena.

Vid klassrumsbesök ser inspektörerna hur eleverna med stor tillit till den egna förmågan tar sig an givna arbetsuppgifter. Eleverna kan arbeta både självständigt och tillsammans med andra. Lärarna uppger att eleverna kan samarbeta

såväl med kamrater i den egna klassen som med elever från andra klasser. Det senare sker främst under temaarbetet.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att resultaten är svårbedömda p.g.a. att skolorna saknar sammanställningar av elevernas måluppfyllelse. Skolorna bör verka för att eleverna i högre grad blir medvetna om och förtrogna med målen i ämnena.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Samverkan i skolmiljön

Läraren skall enligt läroplanen tillsammans med eleverna utveckla regler för arbetet och samvaron i klassen och i skolan. Läraren skall också samarbeta med hemmen i fråga om elevernas fostran och då klargöra skolans normer och regler. I Norskolan och Slottsparksskolan känner eleverna över lag till vilka regler som gäller. De anser att det är bra regler och att det är viktigt att alla följer dem. En viss osäkerhet om hur reglerna tagits fram finns dock hos eleverna.

I Slottsparksskolan och Norskolan har man klassråd och elevråd. Där tar man främst upp frågor som gäller trivsel samt inre och yttre skolmiljö. Frågor som väcks i klassråden eller av personalen vidarebefordras till elevrådet för beredning och beslut. Ett remissförfarande ut till klassråden förekommer också. Många av frågorna gäller rasterna och maten på skolan. Vid intervju med elevrådsrepresentanter framkommer att de är nöjda med arbetet i råden och att de tycker att många frågor har fått sin lösning där.

Elevernas möjligheter till inflytande över det egna lärandet är oftast begränsat till att välja i vilken ordning de skall arbeta med olika uppgifter. Bäst möjligheter till inflytande har eleverna på båda skolorna under temaarbetet, då de får välja både inriktning och arbetssätt. Inspektörerna bedömer att elevernas inflytande över det egna lärandet bör utvecklas under övriga lektioner.

Samverkan med föräldrar

I läroplanen för grundskolan framhålls att alla som arbetar i skolan skall samarbeta med elevernas vårdnadshavare så att man tillsammans kan utveckla skolans innehåll och verksamhet. Rektor har ett särskilt ansvar för att föräldrarna får information om skolans mål och sätt att arbeta och om olika valalternativ. I Norskolan och Slottsparksskolan sker samverkan med föräldrar som grupp främst vid klassvisa föräldramöten och i skolornas skolråd där föräldrarepresentanter från klasserna deltar samt via föräldraföreningarna. På Norskolan har man en skolgårdsdag varje år, då man tillsammans med föräldrarna arbetar

praktiskt med att skapa en stimulerande skolgård. Där finns nu lekredskap och pedagogiska hopphagar för träning av bokstäver och siffror. I Slottsparksskolan har bl.a. trafiksituationen vid skolan och överhängande nedläggningshot varit viktiga samverkansfrågor. Skolornas skolråd har under flera år framfört önskemål om mer aktiva och synliga skolledare vid mötena.

Inspektörerna bedömer att skolornas samverkan med föräldrarna är god, men att rektor bör beakta det särskilda ansvar som hon har att utveckla skolans innehåll och verksamhet bl.a. i samarbete med föräldrar. Föräldrar har till exempel inte deltagit vid utarbetandet av arbetsplanen eller blivit informerade om kvalitetsredovisningen.

Skolornas arbete mot kränkande behandling

Alla som arbetar i skolan skall aktivt motverka trakasserier och förtryck av individer eller grupper. Läraren skall uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av kränkande behandling. Inspektörerna bedömer att skolornas arbete mot kränkande behandling är bra. Båda skolorna använder, under särskilda lektioner, arbetsmodellen Charlie (ursprungligen ett amerikanskt program mot drogmissbruk). Charlieprojektets målsättning är att utveckla och förstärka barnens självkänsla och självtillit. De ska genom samtal och övningar få en bra grund för att kunna fatta kloka beslut och lösa problem och konflikter. Eleverna uppskattar dessa lektioner och även föräldrarna är nöjda.

I arbetet mot mobbning har skolorna nyligen inlett ett samarbete med organisationen Friends som utbildar barn och vuxna i förebyggande arbete mot mobbning och kränkande behandling.

I rektorsområdets antimobbningsplan beskrivs hur man skall arbeta förebyggande och vilka åtgärder som skall genomföras vid mobbning. Planen innehåller även information till föräldrar om hur de kan upptäcka mobbning och kränkande behandling och hur de i sådana fall skall agera. Vid det första föräldramötet för läsåret går man igenom planen. Inspektörerna bedömer att skolorna bör revidera handlingsprogrammet mot kränkande behandling så att det omfattar alla typer av kränkningar av elever samt situationer då vuxen kränker elev.

Skolhälsovård och elevhälsa

Personal för skolhälsovård delas av hela rektorsområdet, och skolorna uppger att det fungerar bra. Skolhälsovård bedrivs i den omfattning författningarna beskriver.

Norskolan och Slottsparksskolan har, liksom övriga skolor i Täby kommun, under tidigare läsår deltagit i ett hälsoprojekt. Aktiviteter i projektet var bl.a. schemalagda promenader och olika rörelsepass under skoltid. Båda skolorna fortsätter att genomföra många av rörelsepassen innevarande läsår och inspektörerna bedömer att skolornas hälsofrämjande arbete är bra.

Sammanfattningsvis har inspektionen visat att Norskolans och Slottsparksskolans arbete med att skapa en god miljö för utveckling och lärande samt att förebygga och åtgärda kränkande behandling är bra. Samarbetet kring detta mellan personal, elever och föräldrar fungerar väl. Skolorna bör dock revidera

handlingsprogrammet mot kränkande behandling så att det omfattar alla typer av kränkningar av elever samt situationer då vuxen kränker elev.

I temaarbetet har eleverna stora möjligheter att välja både inriktning och arbets-sätt. Under övriga lektioner är inflytande över det egna lärandet oftast begränsat till att välja i vilken ordning de skall arbeta med olika uppgifter. Inspektörerna bedömer att skolorna bör förbättra elevernas möjligheter till inflytande på utbildningen.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Lokala mål och organisering av undervisningen

Författningarna ger skolorna ett stort frirum att organisera undervisningen utifrån lokala förutsättningar och elevers behov. Den mesta undervisningen i de båda skolorna sker klassvis. Två dagar i veckan bryter man klassarbetet och har tema i blandade grupper i Norskolan. Motsvarande sker en gång i veckan på Slottsparksskolan. Personalen i båda skolorna uppger att man under dessa pass lätt kan gruppera om eleverna efter behov och intresse. De är vana att arbeta med andra elever än sina klasskamrater. Vissa aktiviteter leds av personal från fritidshemmen.

I Näsbyrads rektorsområde har man tolkat de nationella kursplanerna och formulerat lokala mål att uppnå i alla ämnen. Målen är strukturerade under de tre rubrikerna Nationella mål – Lokala mål - På vilket sätt eleven kan visa att han/hon nått målet. För förskoleklassen är rubrikerna Mål och Innehåll. De lokalt bearbetade målen är väl genomarbetade och ligger i linje med nationella mål och riktlinjer. Inspektörerna kunde dock inte se att undervisningen systematiskt styrdes, planerades och genomfördes utifrån målen.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla. I Norskolan och Slottsparksskolan anpassas undervisningen och uppgifterna till varje elev, bland annat genom olika stora beting och olika läromedel. Specialpedagogerna i Norskolan och Slottsparksskolan har ett nära samarbete med klasslärarna, och tillsammans kan de lätt överblicka alla elevers behov. Elever, föräldrar och personal är nöjda med den beredskap och organisation som finns för att fånga upp elever i behov av särskilt stöd.

Elevstödsgruppen på varje skola består av biträdande rektor, skolsköterska, skolpsykolog och specialpedagoger. För rektorsområdet finns en handlingsplan för hur man skall ge stöd till elever med särskilda behov. I planen anges vision samt mål på kort och lång sikt. I bilagor till planen finns tidsplan för kartläggning av elevernas utveckling, arbetsgång för elevstödsarbetet samt en förteckning över tester och träningsprogram. Flertalet av testerna genomförs och resultaten används som underlag för insatser av specialpedagogerna. De åtgärdsprogram som skrivs för elever som riskerar att inte nå målen tar upp elevens starka sidor och anger tydligt ansvarsfrågor, mål på kort och lång sikt samt tidpunkt för uppföljning. Inspektörerna bedömer att skolornas arbete med stöd fungerar bra.

Arbetssätt och arbetsformer

De nationella kursplanerna lämnar stort utrymme för lärare och elever att välja stoff och arbetsmetoder. Däremot lägger de fast de kunskapskvaliteter som undervisningen skall utveckla. På varje skola och i varje klass måste lärare tolka de nationella kursplanerna och tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen med utgångspunkt i elevernas förutsättningar, erfarenheter, intressen och behov.

Inspektörerna bedömer att skolorna bör arbeta med att i sin undervisning balansera och integrera de olika kunskapsformerna och tydligare koppla undervisningsmoment till målen för utbildningen. Arbetssätten bör i högre grad anpassas för att eleverna skall kunna nå kunskapsmålen. En systematisk planering för utvecklande av kunskapskvaliteter, exempelvis elevernas förmåga att formulera och pröva antaganden, att urskilja, värdera och jämföra företeelser, att lösa problem och att kritiskt granska, var endast synlig under några få lektioner som inspektörerna besökte. Intervjuade lärare beskriver att sådana kunskapskvaliteter tränas under lektioner utifrån ämnesinnehåll och elevernas mognad. Vid klassrumsbesök såg inspektörerna oftast arbete där eleverna arbetade enskilt ("eget arbete") i olika ämnen utifrån läroböcker och arbetsblad. Detta gällde främst ämnena svenska och matematik. Vid temaarbetet finns större möjligheter att arbeta problembaserat och det klarar eleverna bra, enligt lärarna. Inspektörerna finner att det är en bättre överensstämmelse mellan mål och moment i undervisningen vid temaarbetet.

Samverkan mellan ämnen är nödvändig för att möjliggöra en allsidig och meningsfull kunskapsutveckling i enlighet med läroplanens värdegrund, mål och riktlinjer. Inspektörerna bedömer att eleverna inom det bifrostinspirerade temaarbetet i Norskolan och Slottsparksskolan har tillfälle att få ämnesövergripande kunskaper och stora möjligheter att välja och att ta initiativ och ansvar. Alla teman inleds med en inspirerande upptakt för alla elever i skolan. Därefter har varje klass en brainstorming, där elevernas frågor och förslag på områden som de önskar arbeta vidare med, noteras. Elevernas förslag och lokala ämnesmål ligger sedan till grund för vidare planering av ämnesområden och aktiviteter i olika verkstäder. Det första temat under höstterminen 2004 var Olympiaden. Temaarbetet planeras tillsammans av lärare och fritidspedagoger i de båda skolorna.

Utforskande, nyfikenhet och lust att lära skall utgöra en grund för undervisningen och lärarna skall sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i olika former. I Norskolan finns goda exempel på undervisning där eleverna får arbeta med problemlösning i närmiljön i naturorienterande ämnen och matematik. Lärarna och fritidshemspersonalen uppger att de strävar efter att införa mer av undersökande arbetssätt även i övriga ämnen.

I Slottsparksskolan arbetar lärare och fritidspersonal klassvis. Några klasser arbetar till exempel med ett miljöperspektiv i all undervisning och i en annan klass har man ett Montessoriiinspirerat arbetssätt. Dessa olikheter är inte valbara alternativ för eleverna. Inspektörerna vill uppmärksamma skolledningen på bestämmelserna om att undervisningen skall vara likvärdig för alla elever och att den skall anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Om undervisningen har en särskild inriktning bör detta klart framgå, så att elever och föräldrar kan göra aktiva val.

Elever och personal som inspektörerna samtalade med uppger att pojkar och flickor behandlas likvärdigt. Personal från skola och fritidshem berättade att man har särskilda aktiviteter där man bryter traditionella könsmönster. Vid föräldraintervju i en av skolorna framkom dock att det kan finnas skillnader i personalens förhållningssätt och att skolan inte arbetar tillräckligt med genusfrågor.

Utvecklingssamtal

Läraren skall genom utvecklingssamtal främja elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling. Informationen som ges vid samtalet bör grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i relation till målen i läroplanen och i kursplanerna samt tydliggöra vilka insatser som behövs för att eleven skall nå målen. I Norskolan och Slottsparksskolan har varje elev utvecklingssamtal en gång per termin. Föräldrar och elever uppger att de är nöjda med den information som ges vid utvecklingssamtalen och inspektörerna bedömer att utvecklingssamtalen genomförs på ett bra sätt. Skolorna planerar att skaffa gemensamma underlag för utvecklingssamtalen.

Utvärdering av undervisningen och lärandet

Skolan skall sträva efter att varje elev lär sig att reflektera över erfarenheter och lärare och elever skall tillsammans utvärdera undervisningen. Den vanligaste metoden för utvärdering av undervisningen på båda skolorna är samtal med eleverna. I flertalet klasser används även reflektionsböcker där eleverna beskriver hur de upplevt dagen eller veckan. Inspektörerna bedömer att eleverna, med tanke på deras ålder, ges goda möjligheter att reflektera över sitt lärande.

Samverkan och öppenhet

I Norskolan och Slottsparksskolan avser man med sitt temainriktade arbete att ”nå utanför skolan”. Inspektörerna finner att skolornas ambition med att företeelser så långt som möjligt skall studeras i närsamhället är lovvärd. Man genomför många studiebesök och man har kontakter med föreningar av olika slag. Föräldrar kommer till skolan och berättar om sina arbeten.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att de lokala mål som skolorna formulerat i olika ämnen är väl genomarbetade och ligger i linje med nationella

mål och riktlinjer. Arbetssätten bör dock i högre grad anpassas för att eleverna skall kunna nå kunskapsmålen.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskildas rättsäkerhet.

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas. För genomförandet av de fastställda målen för utbildningen skall det finnas en arbetsplan. Rektor beslutar om arbetsplanen och den skall utarbetas under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare. Vid inspektionen framkommer att varken lärare eller föräldrar har varit delaktiga i framtagandet av arbetsplanen. Planen är mycket kortfattad och innehåller endast tre prioriterade mål. Inspektörerna bedömer att arbetsplanen i nuvarande utformning omöjlig kan fungera som underlag för styrning av ett målinriktat arbete. Lärarna uppger att arbetsplanen inte heller används vid organisation av verksamheten eller planering av undervisningen. Inspektörerna bedömer att skolornas arbetsplan bör utvecklas så att det tydligare framgår hur skolorna avser arbeta med elevernas lärande för att nå målen för utbildningen.

Vid inspektionen framkommer att rektor, som har pedagogisk utbildning, har kännedom och god kontroll över det pedagogiska arbetet i Norskolan och Slottsparksskolan. Någon dokumenterad ledningsdeklaration eller arbets- och ansvarsfördelning mellan rektor och de två biträdande rektorerna finns inte. I praktiken är det en av rektorsområdets biträdande rektorer som har ansvaret för pedagogisk ledning och verksamhetsnära personalfrågor i Norskolan och Slottsparksskolan. Rektorsområdets andra biträdande rektor har ansvaret för elevvården. Rektor håller sig informerad om verksamheterna genom regelbundna möten med biträdande rektorer och arbetslagsledare.

För beslut i elevvårdsfrågor skall det finnas en elevvårdskonferens för rektorns arbetsområde. I elevvårdskonferensen skall som ledamöter ingå rektorn, företrädare för elevvården, och berörd klassföreståndare eller motsvarande och annan berörd personal. Vid inspektionen framkommer att rektor inte deltar vid elevvårdskonferenser vid Norskolan eller Slottsparksskolan, vilket strider mot grundskoleförordningen och måste åtgärdas.

Arbetslagsledare och enskilda lärare tar stort ansvar för den pedagogiska planeringen på de båda skolorna. Detta leder i vissa fall till oenighet angående inriktning och genomförande. I rektorsområdets kvalitetsredovisning anges därför som prioriterat utvecklingsområde att öka samarbetet inom och mellan arbets-

lagen. Ett annat utvecklingsområde är att förbättra samarbetet mellan de båda skolorna.

Den kvalitetsredovisning som redovisar förra årets arbete i hela rektorsområdet beskriver inte mål, måluppfyllelse och resultat utifrån nationella mål för de båda skolorna. Ett antal åtgärder som skall genomföras beskrivs dock, dessa återkommer inte i den kortfattade arbetsplanen. Inspektörerna bedömer att kvalitetsarbetet och relationerna mellan mål, genomförande, uppföljning, utvärdering, förbättringsåtgärder och kvalitetsredovisning bör utvecklas och särskilt kvalitetsredovisningens roll som instrument för att utveckla verksamheten.

Inspektörerna bedömer även att skolornas arbetsplaner bör utvecklas så att det tydligare framgår hur skolorna avser arbeta med elevernas lärande för att nå målen för utbildningen.

Skolledningen uppger att bristerna i kvalitetsredovisning och arbetsplan hänger samman med att det inte fanns några planer och underlag från föregående år att utvärdera mot. Skolledningen ser idag stora möjligheter att lyckas väl med kvalitetsarbetet, eftersom personalen i Norskolan och Slottsparksskolan besitter stora kunskaper och har en uttalad vilja att utveckla det pedagogiska arbetet. Intervjuade lärare, elever och föräldrar uppger att det finns goda möjligheter att framföra synpunkter och klagomål till biträdande rektor och rektor.

Sammanfattningsvis finner inspektörerna att rektor har god kännedom om verksamheten i Norskolan och Slottsparksskolan.

Inspektörerna bedömer att skolornas arbetsplaner bör utvecklas så att det tydligare framgår hur skolorna avser arbeta med elevernas lärande för att nå målen för utbildningen, vidare att skolorna bör utveckla elevernas och föräldrarnas delaktighet i arbetet med arbetsplanen.

Kvalitetsarbetet och relationerna mellan mål, genomförande, uppföljning, utvärdering, förbättringsåtgärder och kvalitetsredovisning bör utvecklas och därvid särskilt kvalitetsredovisningens roll som instrument för att utveckla verksamheten.

Inspektörerna finner att organisationen med en av rektorsområdets biträdande rektorer som ersättare för rektor i elevvårdskonferensen strider mot grundskoleförordningen vilket skall åtgärdas.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

I timplanen för grundskolan anges ett visst antal timmar för Elevers val. Den undervisningen syftar till att fördjupa och bredda elevers kunskaper i ett eller flera ämnen utifrån elevers intresse. Eleven ska kunna välja ur i ett allsidigt urval av ämnen. I Norskolan och Slottsparksskolan tillgodoses elevers val inom temaarbetet (se s 8). Inspektörerna finner att detta är tillfredsställande.

I Norskolan finns 30 elever och i Slottsparksskolan 16 elever med annat modersmål än svenska. För dem som önskar anordnas modersmålsundervisning. Totalt 37 elever får studiehandledning på modersmålet. Undervisning i svenska som andraspråk ges av specialpedagogerna, 20 deltar i sådan undervisning på Norskolan och 5 elever på Slottsparksskolan. Inspektörerna bedömer att tillgång till modersmålsundervisning, studiehandledning och svenska som andraspråk är god.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att valfrihet, tillgången till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning är god.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

I Slottsparksskolan och Norskolan arbetar personal som i huvudsak har utbildning för den undervisning de bedriver. Intervjuade elever och föräldrar är i stort sett nöjda med lärarna och fritidshemspersonalen. Några uppger att det finns olikheter mellan lärarna när det gäller förmåga att hålla ordning och olikheter gällande arbetssätt.

Någon egentlig kompetensutvecklingsplan för personalen finns inte, men skolledning och anställda har analyserat behoven i samband med att man sökte EU-bidrag. Innevarande läsår har man fått bidrag och kommer att genomföra flera fortbildningsinsatser.

Inspektörerna bedömer att både Norskolan och Slottsparksskolan är väl utrustade när det gäller tryckta läromedel och annan undervisningsmateriel för en tidsenlig undervisning. Datorer finns utställda i klassrummen.

Inspektörerna finner att Norskolans lokaler är ändamålsenliga för den verksamhet som bedrivs och kan med små justeringar anpassas till elever med fysiska funktionshinder. Några av Slottsparksskolans lokaler är dock mindre lämpliga för sådana elever och för arbete i arbetslag. Klasserna i skolans paviljonger är tämligen isolerade från övriga klasser. Trafiksituationen vid Slottsparksskolan är bekymmersam med tanke på elevernas ålder. Skolan har lokaler på bägge sidor om en trafikerad väg. Vid övergångsstället finns räcken, men inget trafikljus.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolornas resurser för att genomföra utbildningen så att nationella mål nås, är tillräckliga. Tillgång till kompetent personal, ändamålsenliga lokaler, läromedel och utrustning är tillfredställande.

Sammanfattande bedömning

Inspektionen visar att verksamheten i Norskolan och Slottsparksskolan övergripande är av god kvalitet. Personalens erfarenhet och ambition gällande pedagogiska frågor är stor. I det tematiska arbetssättet väcks många intressanta frågor, om lärandet och om organisation av undervisningen, som lärare och fritidshemspersonal avser att arbeta vidare med.

Norskolan och Slottsparksskolan är relativt små skolor och samspelet mellan vuxna och elever fungerar väl. Inspektörerna mötte trygga, vänliga och glada elever som trivdes i sin skola och som hade stor lust till lärande.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

Kunskaper

- Skolorna bör verka för att eleverna i högre grad blir medvetna om och förtrogna med målen i ämnena.

Arbetsmiljö och delaktighet

- I temaarbetet har eleverna stora möjligheter att välja både inriktning och arbetssätt. Under övriga lektioner är inflytande över det egna lärandet oftast begränsat till att välja i vilken ordning de skall arbeta med olika uppgifter. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra elevernas möjligheter till inflytande på utbildningen.
- Skolorna bör revidera sitt handlingsprogram mot kränkande behandling så att det omfattar alla typer av kränkningar av elever samt situationer då vuxen kränker elev.

Pedagogisk verksamhet och undervisning

- Arbetssätten bör i högre grad anpassas för att eleverna skall kunna nå kunskapsmålen.

Styrning, ledning och kvalitetsarbete

- Skolornas arbetsplaner bör utvecklas så att det tydligare framgår hur skolorna avser arbeta med elevernas lärande för att nå målen för utbildningen.
- Kvalitetsarbetet och relationerna mellan mål, genomförande, uppföljning, utvärdering, förbättringsåtgärder och kvalitetsredovisning bör utvecklas och därvid särskilt kvalitetsredovisningens roll som instrument för att utveckla verksamheten.

I något avseende lever Norskolan och Slottsparksskolan inte upp till författningens krav. Bristen inom nedan angivna område skall åtgärdas.

Styrning, ledning och kvalitetsarbete

- Rektor är inte ledamot av elevvårdskonferensen (3 kap. 4 § grundskoleförordningen).

Datum	Ort
2005-09-02	Stockholm

Ingrid Åsgård
Monica Norberg